

Bu bölüm yine sizler için hazırlanmış yazılar ve köşelerle dopdolu. Bu ay sizlerle den-
binip dünyada dolaşacağız ve piramitlerin gizlerini çözeceğiz. Bunların yanında diğer
bu bölümü tümüyle size ayırdı. Siz de Yıldız Takımı'nın birer üyesi olarak istek ve
paylaşabilirsiniz. Bilimi yıldızlar kadar uzak sanıyorsanız "Yıldız T

Çölde Yükselen Gizem Piramitler

Eski Mısır dediğinde akla ilk olarak firavunlar ve onların birer anıtmezar olarak yaptırdıkları piramitler gelir. Binlerce yıllık Mısır uygarlığından günümüze kalan bu dev yapılar, günümüzde de insanları etkilemeyi sürdürüyor. Eski Mısır uygarlığının tümüyle açığa çıkarılması için kazibilimciler çalışmalarını aralıksız sürdürüyor. Bununla birlikte eski Mısır'la ilgili hâlâ bilinmeyen pek çok şey var. Bilinmeyen şeyler ve açığa çıkarılan uygarlığın görkemi insanların ilgisini Mısır'da tutmaya yetiyor. Öyle ki kimi zaman ortaya bilim dışı kuramların atıldığı, hatta akla sığmaz açıklamaların yapıldığı da görülüyor. En çok ilgi çeken konularsa elbette piramitler ve mummyalar. Peki, eski Mısır'la ilgili anlatılanların hangileri doğru hangileri yanlış? Bunu birlikte gözden geçirelim.

Mısır piramitleri nedir?

Eski Mısırlılar ölümden sonraki yaşama inanırlardı. İnanişâ göre, bir tanrı kral olarak görülen firavunlar, öldükten sonra gökyüzüne yükselecek ve burada diğer tanrılar arasındaki yaşamlarına başlayacaklardı. Bu nedenle öldükten sonraki yaşamlarında kullanmak istedikleri eşyalarını, kölelerini, eşlerini hatta yiyecek ve içeceklerini de beraberlerinde gömmek istiyorlardı. Piramitler, onları ölümden sonraki yaşama ulaştıracak yapılar olarak düşünülüyordu. Piramitlerin bir diğer amacı da, öteki dünyadaki yaşamında firavunu say-

dız Takımı,

izlerin derinliklerine dalıp yunuslar ve balinalarla birlikte yüzeceğiz, kıtaların sırtına r yazılarımızı da okuyunca dünya hakkında bilmediğiniz şeyler azalacak. Dergimizin ve önerilerinizle dergimize katkıda bulunabilir, görüş ve düşüncelerinizi bizimle Takımı"nı okumaya başlayın, bilmediğiniz daha az şey kalacak.

gısız mezar soyguncularından korumaktı. Mezar soygunculuğu firavunlar döneminden başlayarak günümüze dek geldi. Öyle ki, kazı bilimciler firavunların mezarlarına girdiklerinde mühürlerin çoktan parçalanıp mezardaki değerli eşyaların yağmalandığına tanık olmuşlardı. Bazı mezarlara yüzyıllar içinde birçok kez girilmişti. Piramitler aşılmaz duvarlarıyla, içlerindeki labirentler ve başka güvenlik sistemleriyle firavunu korumaya çalışıyorlardı, ama bir yandan da bağıryorlardı: Bende çözülmesi gereken bir sır ve değerli hazineler var!

Piramitler nerededir ve kimler için yapılmıştır?

Mısırda çeşitli dönemlerde yapılmış irili ufaklı çok sayıda piramit var. Bunların bir kısmı firavunlar için değil yüksek rütbeli görevliler, zengin asiller için yapılmıştı. Bununla birlikte en büyük ve bilinen birkaç tanesi firavunlar için yapılmıştı. Bunların ilki firavun Zoser'in mastabası ya da diğer bir deyişle basamaklı piramidiydi. Zoser'inki gibi mastabalarda, tuğla ya da taş kullanarak basamaklı tepelikler yapılmıştı. Bu mastabalar zamanla geliştirilip, şekillerindeki kusursuzluk arttıkça piramide dönüşmeye başladılar. Firavun Zoser için Sakkarâ'da yapılan basamaklı piramidin ardından firavun Snefru, şekli düzgün olmayan piramitler yaptırmıştı. Yapılar zamanla kusurlarından daha da arındırılıyordu. En sonunda Gize'deki dev yapılar ortaya çıktı. Bunlar "Eski Krallık" denen dönemde, MÖ 2686-2136 yılları arasın-

da hüküm süren üçüncü ve dördüncü hanedan üyesi firavunlar için yapılmıştı. Bilinen en ünlü piramitler, Keops, Kefren ve Mikerinos'a aitti.

Piramitleri kim yaptı?

Günümüzde popüler olmak isteyen kimi insanlara göre piramitlerin yapımı neredeyse imkânsız. Deniyor ki, böylesine görkemli bir yapıyı inşa etmek için insan emeği yeterli değildir ve bunu mutlaka uzaydan gelmiş ziyaretçiler yapmış olmalıdır. İleri sürülen bu savlara gülmek elde değil. Evrende var olması olası zeki canlı türlerinden birinin uzayda yolculuk yapıp gezegenimize ulaşması neredeyse olanaksız. Böyle bir olasılığın gerçekleştiğini varsaysak bile, o kadar uzak bir yoldan gelen ziyaretçiler başka işleri bırakıp piramit yapmaya koyulacak değillerdir. Uzay boşluğunu geçmeye yetecek teknolojiye sahip bir uygarlığın betonarmeden, çelik konstrüksiyondan habersiz olduğunu düşünmek komik. Kaldı ki mükemmel olduğu söylenen Keops piramidine kadar yapılan kusurlu piramitler de gösteriyor ki bu süreç aslında deneme yanılma yöntemiyle öğrenilen ve her seferinde kusurlarından arındırılan bir yöntem. Zoser'in mastabasını yapan ve bilinen ilk mimarın adı İmhotep'ti. Onun ardılları da piramitleri giderek daha düzgün bir hale getirdiler. İnşaat sırasında binlerce Mısırlı çalıştı. Önceleri yalnızca kölelerin emeğinin kullanıldığı düşünülüyordu, kazı bilimcilerin çalışmaları, yalnızca kölelerin değil, aynı zamanda özgür Mısırlı işçilerin de piramitlerin yapımında çalıştığını ortaya koyuyor.

Piramitler nasıl yapıldı?

Firavun Hufu'nun, ya da Yunanlıların ona verdiği adla, Keops'un piramidi 5 hektarlık bir tabana oturuyordu ve yüksekliği 146 metreden fazlaydı. Herodot'a göre hazırlık çalışmaları için on yıl, binlerce tonluk taş kütleleri yerleştirmek için de yirmi yıl gerekmişti. Bu

taş bloklar eğik düzeylerden ve halatlara koşulmuş işçilerce çekilen tahta araçlardan yararlanılarak yerlerine konulmuşlardı. Bu taş bloklar taş ocaklarından nehir yoluyla gemilerle, ya da kızaklar yardımıyla karadan taşınırlardı. Piramitlerde firavunun ölümünden sonraki yaşamında gerek duyabileceği eşyalar da bulunurdu. Bu değerli eşyalar onun öbür dünyada da alışkanlıklarını de-ğıştirmeden sürdürmesi içindi. Piramitler dünyanın yaratılış söy-lencesindeki kaostan çıkan ilk tümseği simgeliyordu. Tepelerinde Mısır'a ışık ve yaşam getiren Güneş gibi parlayan, altın renginde çıkıntılar vardı.

Her firavunun piramidi var mı?

Hayır. Piramitleri ağırlıklı olarak eski krallık olarak anılan dönemde yaşamış firavunlar yaptırmışlardı. Bütün ön-lemelere karşın mezar soyguncularının önüne geçilemi-yordu. Firavunların kutsallığına bile saygı göstermeyen hırsızlardan korumak için mezarların gizli bir yere yapıl-masına karar verildi. Bugün "Krallar Vadisi" olarak bilinen Luksor yakınlarındaki bir vadiye firavunların mezarları in-şa edildi. Krallar vadisinde 30'dan fazla firavunun meza-rı bulunuyor. Buna karşın bu bölgenin korunması da mümkün olmamış, kazibilimciler buraya ulaştığı dönem-de çoktan soyulmuşlardı. Kazibilimcilerin dokunulmamış olarak buldukları tek mezarsa firavun Tutankamon'un mezarydı. İngiliz kazibilimci Howard Carter'ın bulduğu

ve günümüz dünyasında çok bilinen firavunlardan biri olan Tutankamon'un mezarı, bir tepeye mezar odaları kazılarak yapılmıştı. Carter mezara girdiğinde birbirine bağlı dört oda olduğunu gördü. Bulgular onun mezarı-nın bile bir "ziyarete" uğradığını, ama hazinelerinin ye-rinde olduğunu gösteriyor. Tutankamon çok genç yaşta ölmüş önemsiz bir firavundu. Kazibilimciler buradan yo-la çıkarak eğer soyulmamış olsalardı diğer firavunların mezar odalarının çok daha zengin buluntular içereceği görüşünde.

Firavunun laneti nedir?

Batı dünyasında firavun Tutankamon'un mezarının bu-lunması geniş ölçüde yankılanmıştı. Öyle ki Carter'in bu buluşu yalnızca meslektaşlarınca değil, her kesimden in-san tarafından öğrenilmişti. Bunda gazete, fotoğraf ve yayına yeni başlayan radyo programlarının da etkisi ol-du. Dünyanın ilgisini üzerine çeken böylesi bir olayın ga-zetelerde haber olarak geniş yer tutması doğal. Ne var ki, gazeteler haberlerini çoğunlukla bilim adamlarıyla yaptıkları görüşmelere göre değil, sansasyonel olaylar-dan yola çıkarak yazıyorlardı. 1930'lu yıllara dek gazete-lerde yer alan "firavunun laneti" haberleri böyle bir san-sasyon uyandıracığı düşünülerek başlatılmış olabilir. Bu-

Firavun Tutankamon'un mezarını bulan kazı bilimci Howard Carter (solda) ve onun çalışmalarını destekleyen Lord Carnavon.

nun yanı sıra Tutankamon'un mezarını ortaya çıkaran grupta yer alan Lord Carnavon'un bu tarihten kısa bir süre sonra sivrisinek sokması sonucu aniden ölmesi, bu tür haberleri körüklemiş olabilir. "Ölüm, firavunun rahattını bozana hızlı kanatlarla gelecektir!" Tutankamon'un mezarında yazılı olduğu söylenen lanet rivayete göre böyleydi. Gazetelerden biri bir gün Carter'ın da öldüğünü yazdığında, bilim adamı artık dayanamamıştı. Basına öfkeyle bunun gerçek olmadığını duyurdu; ölen kendisi değildi ve olay yalnızca isim benzerliğinden ibaretti.

Carter'ı kızdırıp öfkeli bir açıklama yapmasına neden olan lanet aslında yoktu, hiç olmamıştı. Mısır geleneklerinde yaşayanlar için böyle bir lanet yazma geleneği yoktu, tersine mezarların duvarlarına ölünün hayattayken yaptığı işler yazılır ve insanların onun arkasından dindarca hayır dualar etmesi istenirdi. Firavunun laneti o dönemin "magazin" gazeteciliğinin uydurmasından başka bir şey değildi.

Peki neden piramit?

Firavunların yaşamlarının sonunda göğe yükselip diğer tanrılar yanındaki yerlerini alacakları düşünülüyordu. Bunun yanında devasa büyüklükler, firavunun görkemine yakışır nitelikteydi. Göğe yakın olması ve görkemli görünmesi için piramitlerin çok yüksek olması gerekiyordu. Günümüzdeki modern mimari tekniklerinin ve malzemelerinin o dönemlerde olmamasından ötürü yüksek bir bina yapmanın temel koşulu, yapının geniş bir tabana ulaşmasıydı. Böylece gittikçe daralarak yükselen binanın, ağırlığıyla üzerine çökmesi engelleniyor, binanın dengeli olması sağlanıyordu. Modern mimaride kullanılan çelik ve beton gibi malzemeler, günümüzde bu sorunu çözüyor ve gökdelenler gibi ince uzun binalar yapabiliyoruz.

Madem elimizdeki teknoloji o kadar ileri, neden piramitlerin bir benzerini bugün yapamıyoruz?

Bugünkü bilim ve teknolojinin bunu gerçekleştiremeyecek olması düşüncesi gerçekçi değil. Bugün Keops piramidi ayarında görkemli bir piramit yapılmamasının nedeni çok pahalı olması. Bir mezar olarak yığma taştan piramit biçiminde bir bina yapılmasının hiç de ekonomik olmadığını söyleyebiliriz. Eski Mısır'da firavuna tanrı gibi tapılırdı ve onun bir sözüyle ülkenin bütün kaynakları se-

ferber edilirdi. Bugün mümkün olmayan, insan kaynaklarının ve paranın on yıllarca böyle bir işe aktarılmasıdır.

Kirletilmiş su birkaç gün piramitin içinde bekletilirse kirden arınmış olur. Bitkiler, piramitin içinde daha çabuk büyürler. Piramit içine bırakılan su, 5 hafta süre ile bekletildikten sonra yüz losyonu olarak kullanılabilir. Kesik, yanık, sıyrık gibi yaralar piramitlerin içinde daha çabuk iyileşme gösterir... Bu gibi savların gerçeklik değeri nedir?

Bu gibi savların hiçbir gerçeklik değeri yok. Yapılan deneyler gösteriyor ki piramidin içinde doğaüstü bir gelişme yaşanmıyor. Piramitin dışındaki dünyada işleyen doğa kanunları içinde de geçerli.

Çöp bidonu içindeki yemek artıkları hiç koku yaymadan piramit içinde mumyalaşır mı?

Bu sav bütün piramitler için değil yalnızca Mısır'da, çölde yer alan piramitler için geçerlidir. Bir organizmanın çürüyüp, kötü kokular çıkarmasına neden olan şey mikroorganizmalardır. Çetin çöl şartlarında mikroorganizmaların bile yaşamakta güçlük çektiği görülür. Öyle ki Eski Mısır'da çok fakir oldukları için hiçbir işlem yapmadan kuma gömülen insanların bedenleri mumyalaşmış biçimde günümüze ulaşmıştır. Bunun doğaüstü bir yanı yoktur.

Mısır piramitleriyle Güney Amerika piramitleri arasında bir ilişki var mı?

Biçimlerinin piramit olması dışında hiçbir ilişki yok. Güney Amerika kültürlerinde Güneş, saygı gösterilen, tanrı gibi tapılan bir varlıktı. Rahipler ibadet ederken Güneş'e en yakın yere kurdukları sunakta kurbanlar sunarlardı. Güneşe yakın olabilmek için yüksek yapılar inşa edilmişti. Eski çağlarda taş yığma yöntemiyle yapılabilecek en yüksek bina biçimi piramitti. Bu zorunluluktan dolayı, geçmişte dünyanın farklı yerlerinde yer alan yüksek binalar hep piramit biçiminde yapıldı.

Gökhan Tok

<http://www.ancientegypt.co.uk>
<http://www.egypt-tehuti.org/faq-ancient-egypt.html>